

УДК 378.631.9:37.015.7

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ НАФТОГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Л.Б. Малик

*к.пед н., викладач загальнотехнічних дисциплін
ДВНЗ «Дрогобицький коледж нафти і газу»*

Сьогодні рівень підготовки спеціалістів є важливим чинником та необхідною передумовою ефективного розвитку нафтогазової промисловості України, зокрема вирішення проблем сьогодення та розв'язання поставлених завдань наукового напрямку. Сучасні економічні та соціальні умови потребують працівника „нового типу”: професійно-компетентного, соціально-мобільного, творчого, саме такого, який би мав глибокі професійні знання з технічних професій, який володів би економічними і правовими знаннями, здатного до технічної та соціальної творчості, який за будь-яких умов міг би працювати і самовдосконалюватися, готового до роботи при різних формах організації праці та виробництва в умовах конкуренції.

Тому перед освітою ставляться вимоги необхідності зміни стратегії підготовки фахівців. Якщо завданням традиційної вищої школи була підготовка фахівця, здатного виконувати професійну діяльність у відповідності з вимогами місця працевлаштування, то нині новою стратегією підготовки є підготовка спеціаліста, здатного самостійно отримувати знання і застосовувати способи виконання професійної діяльності в постійно змінних соціально-економічних умовах та здатного продовжувати освіту в будь-якому вітчизняному чи зарубіжному навчальному закладі країн Європи.

Підготовка майбутнього фахівця нафтогазової промисловості до виконання ним посадових обов'язків та завдань – складна і багатогранна проблема, успішне розв'язання якої залежить від зусиль скоординованої фахової підготовки і сформованої професійної компетентності випускника.

Сучасні компетентні працівники будь-якої галузі промисловості, повинні мати широкий технічний світогляд, бути здатними до оперативного реагування на будь-які зміни в технологічному процесі, спроможними передбачити наслідки цих змін, планувати свої дії, самостійно визначати найбільш раціональні прийоми праці. Переважаючою рисою у професійній діяльності фахівця нині є креативність, здатність до системного мислення, наполегливість у

досягненні мети, турбота про якість виконуваної роботи і ін. Тому в сучасних умовах ринкової економіки постають завдання формування професійної компетентності молоді, а в результаті і реформування змісту підготовки до трудової діяльності.

У сучасному суспільстві формування професійної компетентності є інтегративним компонентом всієї системи освіти, який можна досягти при належному забезпеченні процесу навчання відповідними педагогічними кадрами. Тому проблема формування професійної компетентності студентів технічних ВНЗ, які повинні готувати відповідального, дисциплінованого і разом з тим ініціативного, креативного, творчо думаючого і працюючого працівника набуває особливого значення [2].

Важливу роль у прискоренні науково-технічного прогресу належить машинобудуванню. Саме в цій галузі створюються основні науково-технічні ідеї, нові знаряддя праці, системи машин, що визначають прогрес в інших галузях народного господарства, закладаються основи широкого виходу на принципово нові, енергозберігаючі технології, задля підвищення продуктивності праці та якості продукції. Важливе місце у навчально-виховному процесі технічного ВНЗ належить вивченню загальнотехнічних дисциплін, які є основою в галузі науки і техніки і якнайкраще сприяють формуванню таких елементів професійної компетентності, як уміння планувати, проектувати, раціонально організовувати та використовувати сучасні новітні технології, умінно керувати виробничим процесом, творчо проявляти себе в ньому, оскільки людина є не тільки однією з важливих умов прогресу науки, техніки та виробництва, а й результатом цього прогресу [3].

Саме тому вищі навчальні заклади I-II р.а., не можуть залишитися осторонь прискореного, випереджувального, інноваційного розвитку освіти, науки і техніки, які мають забезпечити педагогічні умови для розвитку, самоствердження і самореалізації особистості майбутніх фахівців нафтогазової промисловості.

Загальною тенденцією розвитку вищої школи є її орієнтація на компетентнісний підхід у підготовці фахівця. Його сутність полягає у тому, що навчальна діяльність у кінцевому підсумку повинна не просто дати людині суму знань, умінь та навичок, а й сформувати її компетентність. Компетентність розглядається як сукупність знань, умінь, навичок, способів і засобів досягнення цілей, а також уміння актуалізувати опановані знання й уміння в потрібний момент і використати їх у процесі реалізації професійних функцій [4]. Компетентнісно-зорієнтований підхід – один із сучасних напрямів розвитку змісту освіти в Україні та розвинених країнах світу, найважливіша умова підвищення якості освіти. Він має забезпечити

поступову переорієнтацію системи освіти з прямого надання знань та формування умінь і навичок – на створення умов для оволодіння певними компетенціями.

Компетентності є, власне, тими характеристиками особистості, які визначають готовність студента-випускника до професійного життя, подальшого особистого розвитку й активної участі в житті суспільства, бути готовим змінюватись, самовдосконалюватись та пристосовуватись до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя.

Професійна компетентність – інтегрована професійно-особистісна характеристика, яка складається з ціннісних орієнтацій, загальнотехнічних, фахових і функціональних знань, умінь і навичок, особистісних якостей, спрямованих на досягнення ефективного результату у професійній діяльності.

Загальнотехнічні вміння й навички – це узагальнені способи використання знань в різних умовах пізнавальної і практичної діяльності. Метою загальнотехнічної підготовки є ознайомлення студентів з науковими основами і практикою використання сучасної техніки і технології: зі структурою техніки (апаратів, пристроїв, машин, технічних систем), з функцією техніки (технічними характеристиками засобів праці), з матеріалознавством, з природничо-науковими основами процесів, які здійснюються за допомогою засобів праці і ін.

Необхідність загальнотехнічного навчання великою мірою визначається і його значенням для формування науково-технічного світогляду випускників в зв'язку з тим, що розуміння місця й ролі техніки в житті людини і суспільства стало невід'ємною і необхідною частиною уявлення сучасної людини про оточуючий світ, як і знання законів природи, законів суспільного розвитку. Вивчення загальнотехнічних дисциплін розвиває у майбутніх фахівців технічне і технологічне мислення, сприяє формуванню творчого відношення до праці, виховує культуру праці, вчить бережливому відношенню до матеріалів, енергії, техніки, сировини, готових продуктів праці. Саме при вивченні загальнотехнічних дисциплін у студента формуються перші взаємозв'язки з майбутньою професією. Оволодіння ними дає змогу студентам формувати техніко-технологічні інженерні знання, практичні вміння і навички, особливо необхідних під час проходження навчальних практик, необхідних для продуктивної праці, розширювати політехнічний світогляд студентів і розвивати їхні творчі здібності на основі взаємозв'язку загальнотехнічних дисциплін з спеціальними дисциплінами.

Розвиток у студентів загальнотехнічних знань з основ інженерної і комп'ютерної графічної грамоти, технічної механіки, технології металів, гідравліки, з безпеки життєдіяльності, загальної електротехніки та ін., якнайбільше застосування знаходять у подальшому успішному оволодінню трудовими процесами, відображеними у майбутній професійній діяльності фахівця.

До професійно важливих якостей випускника технічного ВНЗ, що їх мають формувати і розвивати викладачі загальнотехнічних дисциплін, відносять: професійну спрямованість; навички самоосвіти, професійного спілкування, науково-дослідної роботи; комунікабельність; відповідальність; творче мислення. Формувати професійну спрямованість - означає закріплювати позитивне ставлення до майбутньої професії, схильність до неї, прагнення набутти якісних знань та застосувати їх до вирішення задач виробництва, розвивати ідеали, погляди, переконання, престиж професії у власних очах студента.

Отже, основними педагогічними умовами підвищення ефективності формування професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів нафтогазової промисловості у процесі вивчення загальнотехнічних дисциплін – є модернізація змісту та оновлення цілей навчання загальнотехнічних дисциплін; діагностика та корекція базової підготовки студентів; формування потреб та мотивів навчання студентів при вивченні загальнотехнічних дисциплін; активізація професійної підготовки майбутніх фахівців у процесі навчання загальнотехнічних дисциплін; створення освітньо-розвивального середовища; створення оптимальних умов для професійного розвитку особистості студентів; впровадження інтерактивних і інноваційних технологій у навчальний процес.

Вищий навчальний заклад повинен підготувати професійно-компетентного фахівця з вищою технічною освітою, який має володіти визначеною сумою конкретних знань, умінь та навичок самостійної, наукової, дослідницької, винахідницької діяльності, володіти культурою професійного мислення, культурою праці, які є необхідні у майбутній професійній діяльності.

Впровадження розроблених методів удосконалення формування професійної компетентності майбутніх фахівців своєї професії у процесі вивчення загальнотехнічних дисциплін дасть можливість підвищити якість підготовки спеціалістів, надасть їм можливість реалізувати себе на європейському ринку праці.

Літературні джерела

1 Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія, теорія / А.М. Алексюк. – К. : Либідь, 1998. – 286 с.

2 Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Н.М. Бібік - К. : «К.І.С.», 2004. - с.47-52.

3 Мадзігон В.М. Організація трудового навчання та виховання учнів 5-7 класів / [Авторський колектив: Левченко Г.С., Волощук І.С., Гнеденко О.П., Єременко Г.М., Кондратюк Г.А., Легкий М.П., Мазур В.Г., Моцак В.З., Полька Н.С., Пустовіт Н.О., Романова С.М., Сингаївський Д.В., Тараненко В.Ю., Тименко М.П., Цесельський В.Л., Губченко А.О., Антонюк М.С.]. – Київ: Преса України, 1992. – 191с.

4 Овчарук О. В Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – С. 7-24.

УДК 656.13

ОЦІНКА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ВОДІІВ

Б.В. Долишній, В. М. Мельник, Т.М. Панчук

ІФНТУНГ, 15, вул. Карпатська, м. Івано-Франківськ, 76019

Діяльність водія пов'язана з постійною зміною дорожньо - транспортної ситуації і являє собою складну операторську роботу, яка здійснюється в умовах високих психоемоційних перевантажень, характеризується значним обсягом інформації, що переробляється та оцінюється по цілій сукупності різних показників, серед яких найбільш важливим є безпека дорожнього руху. Безпека і надійність роботи системи «водій – автомобіль – дорога – середовище» залежить від безперебійної, якісної роботи всіх її складових частин та елементів, але більш ніж в 70 % випадках збої і відмови в цій системі відбуваються з вини водія. За цього надійність водія при різних стресових впливах включає в себе крім високого професіоналізму, відповідної мотивації, індивідуально-психологічних особливостей такі якості, як стійкість до стресу і адаптивність, які, в свою чергу, є системними властивостями і забезпечуються психологічними механізмами різного рівня регуляції.

Разом з тим варто відзначити про невелику кількість наукових робіт з даної тематики, а необхідність в підвищенні ефективності, результативності та якості діяльності водіїв як суб'єктів професійної праці обумовлює актуальність проблематики і необхідність проведення комплексних наукових досліджень.